

Cinema Vergara: un enderroc menor ?

Joaquín Gausa Navarro

ANTRÒPOLEG

Vaig llegir al Diari de Barcelona que enderrocaven el cinema Vergara. Defujo la còlera que em provoca haver de pensar-hi amb unes altres reflexions. A l'últim però, la indignació m'envaeix i em sento ofuscadíssim. Per què hauria de desaparèixer l'únic local d'estil art-deco que existeix a Barcelona? No van preservar potser la imatge de l'estadi olímpic en virtut d'això mateix? Anem a pams...

Deu fer uns seixanta-cinc anys van arribar a Catalunya les primeres reminiscències d'un nou estil: l'art-deco. A causa de la guerra civil, fou impossible d'aplicar amb dignitat la nova estètica al disseny de mobles i edificis. Algunes de les poquíssimes construccions art-deco que perduren van, força, forçosament haver de realitzar-se després. Sigui com sigui, l'arquitectura del cinema Vergara és una raresa insubstituïble dins del conjunt d'immobles que constitueix Barcelona.

L'estadi olímpic de Montjuïc, com deia ara fa un moment, pertany al mateix estil del cinema. No us penseu que tant aquest com aquell foren bastits amb materials de gran qualitat... Eren temps difícil per a Catalunya i les rendes de què va gaudir el modernisme, alhora d'erigir-se s'extingiren. Mentre als Estats Units empraven la pedra tallada i les fustes més bones en la creació de mobles i immobles, aquí havíem d'acontentar-nos sovint amb el pi melis o bé de Flandes i el guix en la construcció de les nostres obres. El cinema Vergara fou realitzat amb materials d'aquests. Tant és. La Tour Eiffel no és sinó un munt de ferralla. També l'Alhambra és de guix.

Barcelona és una ciutat construïda amb molt d'esforç. Catalunya no ha pogut disposar mai de la

totalitat dels seus recursos, força com es veu a esmerçar enllà els seus guanys. Aquesta pega però, havia paradoxalment d'exercir una benèfica influència sobre la nostra capital. M'explico...

La ciutat de Barcelona no compta amb grans avingudes, palaus o bé monuments; és una ciutat modesta, una capital discreta, un port de mar entre els altres... I bé? Sigui a causa d'una exacció externa, i per tant d'una austeritat imposada o bé del seu propi afany, el cert és que Barcelona posseeix actualment una imatge única. Hom hi passeja de gust, a recer de la basarda que les construccions megalítiques provoquen. L'agorafòbia, efectivament, no afectarà mai els barcelonins. En observar el cinema Vergara no ens sentim doncs acomplexats per la seva monumental façana. I bé?.. Salvem-lo a pesar de tot. No és sinó quan comprendrem que la seva imatge modesta ens alleuja de l'stress quotidià, sabrem apreciar el seu disseny. Es tracta, insisteixo, del mateix cas de l'estadi olímpic. Tant és així que en algú sentit, el cinema representa també –com el camp d'esports de Montjuïc– un “monument” a la reacció antifeixista que arreu d'Europa es produí els anys trenta. (No oblidem que l'Ajuntament, va emprar l'argument que l'estadi serviria per acollir l'única olimpíada popular de la història a l'hora que preservar-lo). Va ser inaugurat el mil nou-cents trenta-set amb el nom de “Cine Acaso” en honor al cèlebre anarquista que lluità en la guerra civil. Servirà el seu pretèrit gloriós per a commutar la pena capital a què actualment és condemnat? Personalment, trobaria una prova de coherència per part del consell municipal que ara maldés per defensar un edifici com aquest. L'home, és veritat, s'entrebanca sovint amb el mateix roc.

No obstant això, no hem hagut de lamentar després la desaparició d'alguns altres monuments? No ha sofert potser la nostra ciutat en el decurs dels anys la delma indiscriminada que els especuladors exerceixen?

Les limitacions naturals, obliquen certament Barcelona a un gran aprofitament del sòl disponible. Podria, això no obstant, respectar-se l'antic local de projecció i edificar-hi a sobre el que calgui. El banc que es troba al davant no s'en veurà en cap cas afectat.

Salvem el cinema Vergara. Salvem l'única sala art-deco que posseeix Barcelona. Per a més inri, deu tractar-se d'un dels pocs cinemes no deficitaris que existeixen.

No podem permetre'ns d'enderrocar alegrement tot allò que només estimem una mica. Aquest és un dels debats sens dubte més arduos al qual hem de plantar cara als humans. La seva importància transcendeix l'àmbit d'un cas en concret i posa l'accent sobre el nostre comportament quotidià. L'ocasió em sembla doncs immillorable per a pronunciar una opinió sobre aquest assumpte. Desfer-nos d'allò que és vell pot semblar-nos natural. És el cinema Vergara una construcció vella i prou?

No. Tampoc no ho eren la Torre Melina o l'edifici de la Metro Goldwin Mayer que Rubió i Tudurí construï a l'eixample. Tots dos monuments, van desaparèixer per sempre sota l'impetu que les immobiliàries prenen quan d'iniciar les obres es tracta. Què succeirà, per cert, amb el cinema Fèmina? El seu futur és una incògnita? Pensem però que, en cas que desaparegui, l'única mostra de racionalisme nòrdic amb què Barcelona compta passarà a millor vida.

Alvar Aalto, no obstant això, no hauria concebut un local més elegant que aquest. La fàbrica Olivetti, per posar un altre exemple, ja ha estat immisericordiosament enderrocada a pesar de les promeses que l'Ajuntament féu fa pocs mesos...

Els edificis a què suara m'he referit, formen -ahora que el cinema Vergara- part d'aquest patrimoni difícil de catalogar que comprèn les construccions que els anys quaranta i cinquanta projectaven de forma ingènua els arquitectes locals. (Rubió i Tudurí, repeteixo, Soteres, Moragues, etc...). Era una època tant difícil per a Catalunya...

No actuem ara de manera impensada. Mostrem per molts d'aquells monuments el respecte que els seus creadors es mereixen. Important de manera innocent la bondat de l'arquitectura estrangera, evidenciaven -tal vegada de forma inconscient- les mancances del règim franquista. (El franquisme em sembla, per sobre de qualsevol altra consideració, una gran mostra d'ignorància). Mirem-nos-hi doncs d'ara endavant alhora d'enderrocar aquells edificis.

Salvem el cinema Vergara! No ens en penedirem. Ja ho veureu.

Voldria, per a acabar, esvaïr un dubte possible. No és tant sols

l'actual consistori municipal qui nostra una sensibilitat massa justa per l'arquitectura de la ciutat que governa; fa temps, quan estraperlistes sense escrúpols -com ara per exemple en Porcilles. s'hi torbaven al capdavant, les coses eren molt pitjors. Tot i així, fóra hora que l'ajuntament actual actués amb un xic més de maduresa davant de la ineptitud que les immobiliàries mostren de vegades. El destí de la Torre Melina no hauria de compartir-lo cap més monument de Barcelona...

Salvem el cinema Vergara!

J. G. □

L'eixida per

